

Diagnoza społeczna w Gminie Namysłów

1. Informacje, w oparciu o które została przygotowana diagnoza.

Dla przygotowania diagnozy wykorzystane zostały:

- Dane Głównego Urzędu Statystycznego - Bank Danych Lokalnych: Urzędu Miejskiego w Namysłowie, Starostwa Powiatowego w Namysłowie, Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Namysłów, Strategii dla Namysłowa, stron internetowych i sekretariatów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, Zespołu Szkół Specjalnych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
- Ankiety internetową dedykowaną dla młodzieży w wieku 13-19 lat, odpowiedzi w ankiecie udzieliło 128 osób;
- Rozmowy i wywiady grupowe z młodymi ludźmi w wieku 13-19 lat z różnych szkół podstawowych i ponadpodstawowych;
- Wywiady indywidualne z radnymi Rady Miejskiej i Rady Powiatu w Namysłowie, pracownikami instytucji kultury, dyrektorami, pedagogami i nauczycielami w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz przedstawicielem policji i Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego.
- Wywiady z grupami rodziców uczniów szkół lokalnych.
- Wnioski i ewaluacje zostały wzbogacone o konsultacje z lokalnymi harcerzami i informacje zwrotne od dzieci i młodzieży podczas wydarzeń lokalnych.

2. Podstawowe dane o diagnozowanym obszarze (położenie, liczba ludności, gęstość zaludnienia, lokalny system komunikacji, ogólna charakterystyka dotycząca np. grup zawodowych, struktury wieku itp.).

Gmina Namysłów jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa opolskiego. Siedzibą gminy oraz powiatu namysłowskiego jest Namysłów, jedyne miasto w gminie. Powierzchnię 288,25 km² obszaru gminy zamieszkuje 26348 osób (dane z 2022 r.), co przekłada się na gęstość zaludnienia w wysokości 90,8 os./km². Liczba mieszkańców jest stabilna, a 64,2% z nich jest zameldowanych w Namysłowie. Współczynnik feminizacji jest zbliżony do średniej krajowej i wynosi 106. Saldo migracji gminy jest dodatnie, na przestrzeni lat 2018-2021 przyjęło wartość 510. Liczba migracji zagranicznych jest nieznaczna. W ostatnich latach obserwujemy coraz większy spadek przyrostu naturalnego, który wyniósł -116 w 2022 r., co przekłada się na starzenie się społeczeństwa. W roku 2022 ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 57,4% mieszkańców gminy. Odsetek ten z roku na rok maleje, przybywa za to osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, których liczebność wyniosła odpowiednio 5030 i 6194. W ostatnich latach stopa bezrobocia spada. Mieszkańcy gminy są zatrudnieni przede wszystkim w dużych zakładach pracy, takich jak Velux, Diehl, Browar Namysłów, GlassPol, a ponadto w dużych marketach, administracji samorządowej i szkolnictwie. Część osób pracuje poza obszarem gminy, szczególnie we Wrocławiu, nieraz poza granicami Polski (np. Irlandia i Wielka Brytania). Komunikacja Namysłowa z dużymi miastami jest przyzwoita - kolej do Kluczborka i Wrocławia, połączenie autobusowe do Opola i Brzegu. Stan komunikacji lokalnej jest uznawany za niewystarczający, młodzież ma problemy z dojazdem do miasta, w tym do namysłowskich szkół. Część młodych dorosłych jest zmuszona opuścić dotychczasowe miejsce zamieszkania w celu uzyskania wykształcenia akademickiego, ze względu na odległe położenie uczelni wyższych. Obszar gminy został przyłączony do terytoriów Rzeczypospolitej dopiero po drugiej wojnie światowej. W tamtym czasie większość

mieszkańców stanowiła ludność napływowa (głównie z Kresów Wschodnich), przez co część lokalnej społeczności do dziś nie odczuwa większych więzi z gminą.

3. Jakie główne czynniki wpływają na życie mieszkańców diagnozowanego obszaru (np. społeczne, historyczne, geograficzne)? Na czym ten wpływ polega?

Główne czynniki wpływające na poszczególne elementy życia mieszkańców:

- **Zdrowie:** W Namysłowie działa szpital, jednak nie zapewnia on wystarczającej opieki zdrowotnej mieszkańcom i wiele zabiegów musi być wykonywanych w odległych miastach (tj. Brzeg, Opole itd.). Działają tu również 2 przychodnie i liczne apteki.
- **Środowisko:** Działania proekologiczne w Gminie Namysłów są niewystarczające. Oprócz akcji typu "sprzątanie świata" organizowanych przez lokalne jednostki nie ma wielu wydarzeń dbających o dobry stan środowiska. Brakuje projektów uświadamiających mieszkańców o znaczeniu i ochronie środowiska.
- **Gospodarka:** W Namysłowie można znaleźć miejsca pracy przede wszystkim w sektorze usług, w mniejszym stopniu w sektorze przemysłu. Wysoko wykwalifikowani pracownicy często nie znajdują tu zatrudnienia i muszą emigrować do większych miast. Postępująca migracja do większych ośrodków miejskich stopniowo pozbawia miasto pracowników. Powoduje to ujemny przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa.
- **Edukacja:** W mieście działa 5 szkół podstawowych, 2 szkoły techniczno-zawodowe i 2 licea (oraz szkoły w okolicznych wioskach).

- Polityka i geografia: Namysłów nadane ma prawa miejskie. Jest również miastem powiatowym. Działają tu różne partie polityczne (ogólnokrajowe i lokalne). Namysłów jest położony na granicy województw opolskiego i dolnośląskiego; leży względnie blisko dwóch miast wojewódzkich - Wrocławia i Opola, co z pewnością jest ważnym czynnikiem wpływającym na życie mieszkańców.

4. Instytucje lokalne, organizacje, grupy mieszkańców działające w diagnozowanym środowisku.

4.1. Jakie instytucje, organizacje, grupy aktywnych obywateli i pojedyncze osoby w środowisku lokalnym zajmują się działaniami na rzecz młodych ludzi?

Według ankiety przeprowadzonej w I Liceum Ogólnokształcącym wynika że w Namysławie działają:

- klub sportowy LUKS;
- Namysławski Klub Sportowy;
- OKSW Taekwondo Namysłów;
- MMA Solo Team Namysłów;
- 2 siłownie (i zajęcia na nich);
- Państwowa Szkoła Muzyczna 1. stopnia;
- jednostki Związku Harcerstwa Polskiego;
- Sezonowo: basen*, lodowisko;
- Liczne prywatne zajęcia edukacyjne w formie korepetycji;
- Centrum Edukacji Alternatywnej w ramach Stowarzyszenia Inicjatyw Społeczno-Edukacyjnych Prudenter Agas.

* Basen w trakcie pisania diagnozy przechodzi remont.

4.2. W jaki sposób wymienione w p. 4.1. podmioty wpływają na warunki życia i rozwój młodych ludzi? Jakie są mocne i słabe strony ich działań?

Podmioty wymienione w punkcie 4.1 wpływają pozytywnie na rozwój i jakość życia młodych ludzi. Często młodzi nie wiedzą jednak o aktualnych ofertach zajęć

pozalekcyjnych, przez brak ich dobrego rozgłosu. Mówi się o braku zajęć rozwijających zainteresowania młodych. Z drugiej strony, jest wiele osób, które zajmują się powstałymi ofertami dla młodzieży. Rozwijają ich pasje oraz zachęcają do działania. Działania na rzecz młodych ludzi w naszym mieście wpływają dobrze na rozwój i psychikę młodzieży. Mogą się odstresować po ciężkim dniu w szkole i zająć się czymś, co ich interesuje. Niestety, zwykle są to płatne zajęcia, na które nie każdego stać. Dochodzi tutaj również brak aktualnej wiedzy dorosłych osób o tym, co obecnie interesuje młodzież i co najbardziej do nich trafia. Mimo obecnych ofert zajęć pozalekcyjnych, nie każdy może znaleźć w nich coś dla siebie. Zajęć powszechnie dostępnych i bezpłatnych jest w mieście za mało.

4.3. Jakie inicjatywy wspólne z mieszkańcami i na ich rzecz były podejmowane na Państwa terenie ze szczególnym uwzględnieniem spraw młodych ludzi? Jaka inicjatywa odniosła największy sukces?

W Namysłowie zbyt wiele tego typu inicjatyw się nie podejmuje, to nie oznacza jednak że ich nie ma. Z tych organizowanych w przeciągu ostatnich 2 lat wymienić można projekty ogólnopolskie "Kultura mnie kręci", "Nowe Horyzonty", "Ocalić od zapomnienia" i "Niepodległość w powiecie namysłowskim - szlakiem granicy polsko-niemieckiej" oraz Młodzieżowa Akademia Lidera, Junior Academy i "Włączamy Ukrainę" realizowane przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Edukacyjnych Prudenter Agas. Namysłowski Ośrodek Kultury zorganizował również program "Namysłowskie teatralia - młodzież kontra teatr" której uczestnicy po miesiącu przygotowań wystawili „Legendę Smogorzowską”. Projekt, który pierwotnie zakładał tylko przygotowania do jednego występu okazał się takim sukcesem, że podjęto plany jego kontynuowania.

4.4. W jaki sposób wymienione w p. 4.1. podmioty informują o swojej ofercie?

Najczęstszym kanałem informacyjnym dla instytucji pozarządowych są strony internetowe lub podstrony urzędów, które są odpowiedzialne za te właśnie instytucje. Informacje te są często nieaktualne lub niededykowane konkretnym grupom wiekowym. Podobna sprawa jest ze szkołami, które prowadzą swoje strony chaotycznie oraz niesystematycznie. Zdaniem młodzieży, tego typu źródła informacji nie są zbyt skuteczne, rzadko kiedy wchodzić oni na strony szkół, a tym bardziej na strony instytucji,

czy urzędów którym podlegają. Wywieszanie informacji w gablotach informacyjnych również nie zdaje egzaminu, ponieważ młodzież nawet nie zauważa, że owe gabloty są w Namysłowie. Zdarza się również że instytucje samorządowe oraz organizacje pozarządowe wysyłają informacje dotyczące swojej oferty do sekretariatów szkół, jednak jak twierdzą młodzi ludzie niekiedy nie trafiają one do uczniów. Część instytucji i organizacji do przedstawienia swojej oferty wykorzystuje portal Facebook. Młodzież zauważa, że informacje zamieszczone na tej platformie trafiają do nich częściej, jednak jak wcześniej wspomniano, niewiele z tych podmiotów czyni to systematycznie. Według młodych ludzi, obecnie najlepszymi kanałami do przekazywania informacji są Tik tok czy Instagram. Są to kanały rzadko używane przez dorosłych, a co za tym idzie komunikacja na linii dorośli-młodzież istnieje w ograniczonym zakresie.

4.5. Jakie są największe bariery, jeśli chodzi o działania na rzecz młodych ludzi w środowisku lokalnym?

Największą barierą w działaniach na rzecz młodzieży, wymienianą przez dyrektorów szkół i kierowników instytucji, zajmujących się edukacją, jest brak finansów, w słowach urzędników, wymówka, która może być użyta jako odpowiedź na wszelkie propozycje inicjatyw wychodzących ze strony młodych ludzi. Wydaje się być to jednak brak komunikacji między pokoleniami. Potwierdziła to młodzież podczas ankiety i wywiadów. Ilekroć młodzi ludzie udają się z jakimkolwiek pytaniem do dorosłych (dyrektorów szkół czy urzędników), dostają odpowiedź negatywną - uzasadnianą brakiem pieniędzy. Z badań wynika, iż urzędnicy i dyrektorzy nie mają również chęci, by te pieniądze pozyskać (np. ze źródeł zewnętrznych - w postaci dofinansowań). W rozmowach z młodymi ludźmi, często przewija się stwierdzenie, że w Namysłowie przeznaczają się środki na potrzeby dorosłych i emerytów, jednak brakuje pieniędzy na potrzeby młodzieży. Nastolatki odstawiani są na drugi plan. Niestety, nie ma też pomocy niefinansowej np. logistycznej, merytorycznej czy organizacyjnej ze strony urzędów oraz szkół. Wynika to z braku zaangażowania się w sprawę rozwoju młodzieży ze strony dorosłych, dyrektorów szkół, nauczycieli i rodziców. Inicjatywy, pojawiające się ze strony dorosłych, nie są poprzedzone diagnozą potrzeb młodzieży. Organizują oni wydarzenia, które ostatecznie nie wzbudzają ciekawości młodzieży, co na końcu prowadzi do niezadowolenia obu stron.

4.6. Jakie zapisy dotyczące młodych ludzi znajdują się w Strategii Rozwoju, Planie Rozwoju Lokalnego lub Lokalnym Planie Rewitalizacji? Czy są one skutecznie realizowane?

Strategia rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Kluczbork – Namysłów – Olesno - oferta kulturalno-wychowawcza zakłada organizację świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez animatorów kultury, by efektywnie i twórczo organizować im czas wolny. Świetlice skierowane są głównie do dzieci i seniorów; podniesienie dostępności do wysokiej jakości usług edukacyjnych oraz powiązanie edukacji z gospodarką - udało się to na poziomie szkół branżowych oraz techników - powstały dobrze wyposażone klasy patronackie szkolące przyszłych pracowników lokalnych zakładów, dając im możliwość odbywania praktyk i podjęcia pracy. Zakładane wzmocnienie udziału III sektora w rozwój kultury i rekreacji nie jest efektywne, wiele organizacji jest nieaktywnych, dofinansowanie gminy dla działalności organizacji III sektora pokazuje bardzo duże dysproporcje w wysokości kwot wsparcia, nie mające związku ze skalą i rodzajem aktywności organizacji działających na rzecz młodzieży (wskazują na to m.in. uchwały Namysłowskiej Rady Sportu przyznające od 200 tys. do 5 tys. zł wsparcia). Strategia rozwoju Powiatu Namysłowskiego skupia się jedynie na młodzieży w kontekście poprawy ich sytuacji na rynku pracy - wsparcia dla szkół branżowych. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Namysłów skupia się na poprawie infrastruktury mieszkalnej oraz poprawie estetyki otoczenia. Rewitalizowana jest obecnie wyspa na rzece Widawie - "dzikie" miejsce spotkań młodych ludzi oraz Plac pod Grzybkiem, jednakże w tych planach nie uwzględniono potrzeb młodzieży dotyczących ich zagospodarowania.

4.7. Z jakiej oferty i z jakich miejsc korzystają młodzi ludzie po zajęciach lekcyjnych? Które są najbardziej popularne?

W Namysłowie działają różne instytucje, które zajmują się zajęciami dla młodzieży. Jest to np. Biblioteka Publiczna, Dom kultury itd. Nie cieszą się one jednak dużym zainteresowaniem, które wynika z wielu czynników. Jest to m. in. słabo rozwinięty sposób ogłaszania różnych wydarzeń oraz zajęć pozalekcyjnych młodym ludziom. Kiedy słyszy się już o czymś, co ma się wydarzyć, przychodzi to zwykle od rodziców, bądź znajomych - trudno dowiadywać się o tym samemu, na bieżąco. Drugim powodem małego zainteresowania, jest oferta zajęć. Wynika to ze słabej komunikacji młodzieży z

dorosłymi, dlatego tutaj również dobrym pomysłem byłoby diagnozowanie potrzeb młodzieży przed zorganizowaniem danego wydarzenia. Namysłowska młodzież najwięcej czasu spędza na korepetycjach, siłowni i zajęciach, które ją interesują np. lekcje śpiewu, zajęcia plastyczne. Wielu niestety narzeka na cenę takowych zajęć, bądź brak czasu. Młodzi Namysłowianie narzekają również na brak bezpiecznego miejsca, gdzie mogą się spotykać kiedy tylko chcą. Wyspa, targ, czy niektóre place zabaw nie są bezpieczną opcją dla każdego i chcemy aby dorośli zdawali sobie z tego sprawę.

5. Młodzież w diagnozowanym środowisku. Celem tej części diagnozy jest scharakteryzowanie młodych ludzi, w wieku 13-19 lat

5.1. Charakterystyka młodych ludzi w środowisku lokalnym (np. wiek, typy szkół, miejsce zamieszkania, sytuacja rodzinna, środowisko, oraz inne ważne informacje).

Młodzież w przedziale wieku 13-19 lat uczęszcza do trzech szkół ponadpodstawowych: liceum ogólnokształcącego oraz dwóch zespołów szkół techniczno-zawodowych, do klas 7 i 8 pięciu szkół podstawowych, do Zespołu Szkół Specjalnych, Państwowej Szkoły Muzycznej, Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego i Ochotniczego Hufca Pracy. W szkołach wymienionych uczy się około 2400 osób - z których wielu nie mieszka w Namysłowie. Część dojeżdża z miejscowości oraz wsi innych gmin powiatu oraz spoza powiatu i województwa. Sytuacja rodzinna młodzieży jest bardzo różna. Dużo młodych ludzi ma rodziny wspierające oraz motywujące do działania. Rodzice innych są zajęci sobą, nie interesują się dziećmi, nie wiedzą jakie mają zainteresowania. Jeszcze inni pochodzą z rodzin patologicznych, w których występuje nadużywanie alkoholu, i przemoc - ci młodzi ludzie nie mają ani wzorców, ani wsparcia. W Namysłowie są obszary ubóstwa, są środowiska patologiczne, występuje również przestępczość. Młodzież, która wywodzi się z tych środowisk, często nie jest w stanie samemu odciąć się od tego środowiska. Prawie połowa uczniów szkół średnich to osoby dojeżdżające, ich czas pozaszkolny spędzany w mieście jest ograniczony słabą komunikacją lokalną. Osoby te nie korzystają z oferty zajęć popołudniowych ze względu na niedostosowany do ich potrzeb rozkład jazdy autobusów. Młodzi ludzie

często rezygnują z zajęć, by być wcześniej w domu. Późny powrót do domu powoduje zmęczenie i brak czasu na odrobienie zadań domowych, rozwijanie pasji oraz na rozrywkę.

5.2 Jakie można wymienić grupy młodzieży? Co każdą z nich charakteryzuje?

- Wolontariusze, grupa niepodporządkowana żadnej instytucji, mająca wiedzę oraz chęć zdobywania jej i dzielenia się nią, otwarta na nowe inicjatywy i często angażująca się w akcje charytatywne;
- Jedną z najbardziej licznych grup w gminie to sportowcy. Są zrzeszeni w klubach sportowych gdzie trenują lekkoatletykę, siatkówkę, piłkę nożną, koszykówkę, zapasy, taekwondo czy inne sztuki walki, uczęszczają na tańce czy zajęcia na siłowni. Miasto oferuje im również w miarę rozwiniętą infrastrukturą sportową. Diagnozowani najczęściej skupiają się tylko na sporcie;
- “Ambitni” - grupa z dużym potencjałem; młodzież otwarta na propozycje i inicjatywy, które pomogą im rozwinąć pasje. Nie znajdują ciekawych ofert rozwoju w Namysłowie. Dbają o rozwój swoich pasji i zainteresowań poza Namysłowem lub w zaciszu domowym, czas wolny również spędzają w domu lub z przyjaciółmi;
- Harcerze, bardzo dobrze zorganizowana grupa skupionych w Związku Harcerstwa Polskiego. Młodzież aktywnie działająca w obrębie swoich jednostek, angażująca się w życie gminy;
- Grupa młodzieży zrzeszona przy kościele Parafii św. Franciszka współorganizująca społeczność życia parafii, prowadzą scholę.

5.3. Co należy do mocnych, a co do słabych stron młodych ludzi w diagnozowanym środowisku?

Z badań wynika, że mocną stroną wielu nastolatków są cele, które sobie stawiają. Mają duży potencjał intelektualny, społeczny, edukacyjny, niektórzy wykazują się

przedsiębiorczością. Cechuje ich zapał do pracy, zaangażowanie, samoświadomość oraz obojętność w kulturze i sytuacji na świecie. Część jednak nie stawia sobie wygórowanych celów, stawiających na osobiste dążenia tj. zdobycie zawodu i podjęcie pracy. Z wywiadów z młodzieżą wynika, że za swoje słabe strony uznają przede wszystkim brak umiejętności interpersonalnych, pracy w zespole, podejmowania decyzji, otwartości na doświadczenia. Jest to charakterystyczne zjawisko dla młodych z małych miejscowości - brak pewności siebie, poczucie małych możliwości względem rówieśników z większych miast. To zaniżone poczucie wartości często hamuje bardziej śmiałe działania. Dlatego część młodzieży charakteryzuje bierność; nie podejmują wyzwań, trwają w oczekiwaniu na zaproszenie do działania. W opinii części rodziców i nauczycieli "młodzież Namysłowska jest zdolna, ale leniwa", co według nich oznacza, że wystarczy ich odpowiednio "zagospodarować". Niestety młodzież, nie znajdując w swoich rodzinach czy szkole odpowiedniej motywacji do działania, nie przejawia jej w ogóle, twierdząc "nikogo to nie interesuje, nikt nie pyta nas o zdanie". Nauczyciele wskazują niechęć do działania i brak zainteresowania młodych ofertą.

5.4 Najczęściej spotykanymi problemami wśród diagnozowanych są przede wszystkim:

Badana młodzież czuje się niedowartościowana, nie jest świadoma swoich możliwości, nie czuje wsparcia ze strony szkoły - szkoła zamiast wspierać tłamsi i gasi pomysły młodych ludzi oraz nie daje możliwości rozwijania siebie. Młodzież czuje ogromną presję ze strony szkoły, rodziców. Taki stres i brak tych samych priorytetów wśród badanych i rodziny prowadzi do depresji czy nerwicy. Nierozpoznane choroby o podłożu psychicznym często powodują alkoholizm, sięganie po używki i szukanie akceptacji wśród grup, które nie mają od badanych żadnych oczekiwań.

Generalnie dużym problem wśród badanych są używki - alkohol, dopalacze i narkotyki są częste w życiu diagnozowanych osób. Dodatkowo badana grupa odczuwa brak bezpiecznych miejsc w których mogłaby spędzać czas wolny.

5.5. Czego nowego dowiedzieliśmy się o młodych ludziach na podstawie przeprowadzonych przez siebie badań? Czy pojawiły się elementy, które nas zaskoczyły?

Podczas przeprowadzania naszych badań, zauważyliśmy zaskakujący wzrost zainteresowania czytelnictwem w Namysłowie i jego okolicach w ostatnich latach. Pomimo tego, co twierdzą niektórzy - że czytanie traci na popularności, nasze wyniki pokazują, że coraz więcej ludzi sięga po książki. Interesującym spostrzeżeniem jest jednak brak dostatecznej liczby pozycji dedykowanych młodzieży w miejscowej bibliotece publicznej. Ciekawe jest również, że młodzi ludzie wykazują wyraźną chęć dzielenia się swoimi opiniami i spostrzeżeniami na temat książek. Jednakże większość z nich ogranicza się do dyskusji w kręgu najbliższych znajomych.

5.6. Co dla badanych młodych ludzi jest ważne?

- Poważne podejście do ich opinii i problemów ze strony dorosłych, począwszy od urzędników, poprzez nauczycieli, a kończąc na rodzicach. Chcą być traktowani podmiotowo, jako świadome jednostki z własną ;wolą, np poprzez uwzględnianie ich w procesach decyzyjnych w tematach związanych z nimi;
- Poczucie bezpieczeństwa, w tym bezpieczne miejsce do spędzania razem czasu;
- Zapewniony sprawny dojazd z pobliskim wiosek;
- Wzmocnienie samooceny, pewności siebie, otwartości, chcą być doceniani;
- Poczucie sensu uczenia się;
- Rozwój społeczny i kulturowy;
- Przestrzeń do samodzielnego działania, podejmowania inicjatyw i decyzji;
- Możliwość konstruktywnego spędzania wolnego czasu, podając nowych ludzi i idee;
- Alternatywa dla weekendów spędzanych w domu;
- Przekonanie, że mają szansę na dobrą przyszłość.

Diagnoza została przeprowadzona przez uczestników projektu pn. Młodzieżowa Akademia Lidera (30 młodych osób w wieku 15-19 lat, przy pomocy 2 tutorów).